

BÝVALÝ KUČTIK PANOVNÍKEM

VĚTSINA panovníků zakládá si mnoho na dlouhé řadě známých slavných předků, avšak nejsou všichni v takové výhodě, aby slavným rodokmenem se mohli pochlubit. Někteří z nich byli dokonce plebejského původu. Švédský král Karel Čtrnáctý, zakladatel přítomné švédské dynastie, byl synem prostého sedláka Bernarda, a jako mladík byl prostým vojáčkem pluku, který rozestaven byl kolem popraviště, na němž zabíjeli francouzský král Ludvík Čtrnáctý. Zakladatel srbské dynastie byli prostí venkované a Joachim Murat, kdysi král nepolský, byl v mladém věku venkovským hostinským. Avšak žádný z těchto potentátů nevyšel z tak nepatrných počátků jako nový panovník Kurdů, Jeho Veličenstvo Enver První, který zahájil svoji životní kariéru jako kuchtič v kuchyni zensulého tureckého prince, Sulejmana offendiho, bratra Abdula Hamida, sultána Mahmuda Pátého, a přítomného padoucha.

O Enverovi otiskovány byly v amerických časopisech přezíravé historky. Vypravovalo se dokonce, že vlastně je Polákem, který v útlém věku dostal se do Turecka, kde byl vojensky vychován. Jiní jej prohlašovali za Vídeňáka, poněvadž měl trochu vídeňské zvyky. Historky tyto nebyly ale založeny na pravdě. Enverův otec zaměstnán byl v kuchyni prince Sulejmana a sloužil tu věrně po celou řadu let. Za tyto věrné služby byl povýšen na správce spížíny. Po jistou dobu následkem nemoci ohebnatavatelé či kostěři za zaměstnán byl ohebnataváním všech jídel, která byla předkládána jeho pánu, tak aby tento ochráněn byl před nebezpečím otravy. Povinností takového kostěře bylo ohebnatavání části každého jídla, načež pozorován byl po krátkou dobu princevým osobním lékařem. Nebyl-li žádné známky otravy, starý Sulejman bezpečně vrhl se na předloženo jídlo. Sulejman byl jedním znamenitým a vážil si těch, kdož mu umožnili dobré najezení.

Jednoho dne, kdy prince zdál se být po dobrém jídlu v dobré náladě, kostěři dovolili si požádati svého pána, aby obmyslil jej svou dohroty a poslal jeho syna, jenž zaměstnán byl jako kuchtič, do vojenské školy, tak aby bylo mu umožněno stát se důstojníkem. Prince vyhověl této žádosti a nechal napsat dopis, kterým hoch doporučen byl řediteli vojenské akademie a vychován zde na vládní útraty. Hoch ve škole dobře prospíval a po graduaci jmenován byl důstojníkem turecké pěchoty. Prince Sulejman zajisté nepomyslil si, když diktoval dopis, přimlouvající se za syna svého kostěře, že jeho oblíbená dcera, princezna Nadže, sultána, bude přinucena pro své vůli vystoupiti v manželství s tímto pašou prostého původu, jenž zahájil svoji kariéru jako kuchtič a jehož ruce později poskvrněny byly krví několika členů jeho rodiny.

Princezna Nadže těšila se značně lásky svého strýce, sultána Abdula Hamida. Sultán vždy jednala s ní velice laskavě a prokazoval jí značnou pozornost. Z toho důvodu princezna nenáviděla muže, který vyvolal pád jejího strýce. Je tomu tak, kdož znal pýchu princezen ottomanské dynastie pochopit, jaké bylo to sebezapření, když podala ruku produktu kuchyně svého otce. Dle zákonů panujícího domu tureckého, hlava domu má právo voliti manžele pro princeznu a ženy pro prince z jeho dynastie bez ohledu na jejich národnosti anebo předsudky.

Zesnulý sultán Mahmud Pátý, sesláblý fyzicky i duševně, byl úplně ovládnut Enverem. Enver vyslovil přání, aby Nadže stala se jeho manželkou a sultán příslušný rozkaz vydal. Princezna bylo naznačeno, že je to jediný způsob, jak je možno Envera nakloniti dynastii. Bylo jí naznačeno, že Enver má tolik stoupenců a těší se takové popularitě, že snadno mohl by svrhnutí panující rod turecké a prohlásiti se sám za vládce Turecka. Princezna se podvolila,

hlavně z toho důvodu, že činila tak v zájmu svého rodu.

Enver byl člověkem neobyčejně marnivým a nesmírně etíždostivým. Každé povýšení inspirovalo jej k snaze po povýšení dalším. Tato jeho vlastnost byla dobře známa v Berlíně a bývalí němečtí vládci dokonale jí využívali. Na této slabosti Enverové budoval Berlín svoje plány v Turecku. Z návodu Berlína Enver v době italského vpádu do Tripolska odebral se do Cyrenaiky, kde netoliko zorganizoval odpor Arabů proti Italům, ale položil také základ k zřízení neodvislého království Cyrenaiky pod protektorátem Vysoké Porty. Nová země měla svůj kapitál v Burgnebu.

Enver zřídil cesty ze Solu do Benghazí a jiné cesty od pobřeží horskými krajinami do vnitřní země, což umožňovalo mu kontrolu dopravy a vymáhání celních poplatků. Založil tu také školy řemeslnické a vojenské, zřídil pokusnou farmu, aby šířilo se zemědělské vědění a ukazoval yáhee pozoruhodné administrativní schopnosti. Uzavření míru mezi Itálií a Vysokou Portou přinutilo jej, aby zakončil svoje poslání a vrátil se do Cařihradu.

V roce 1917 a 1918 bývalý německý esar zavázal sebe a centrální mocnosti, že učiní Envera khedivem Egypta pod svrchovaností Vysoké Porty, což vlastně byl tah proti khedivu Abbasovi, jenž Berlín slíbil také svoji podporu. Enver ale počítal se vši určitostí, že se khedivem stane a že založí novou dynastii v obnovené říši při Nilu.

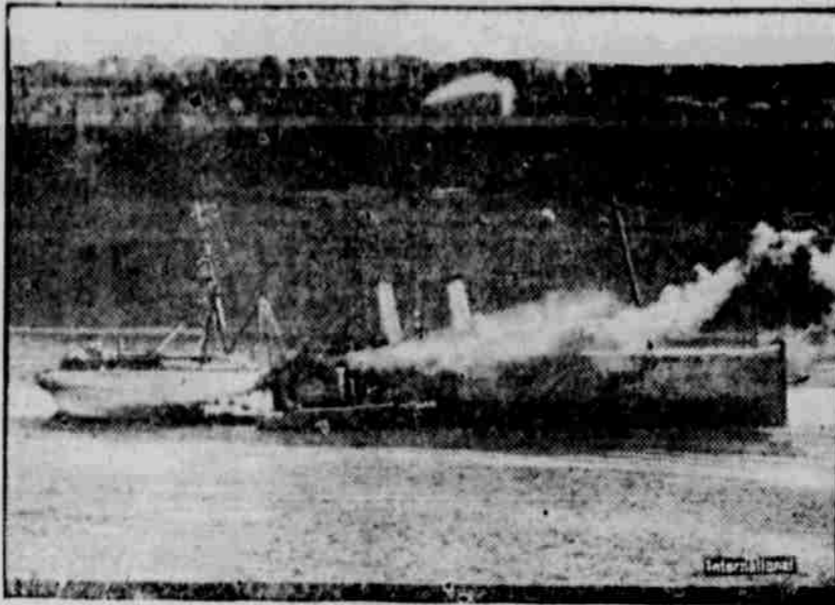
Enver rozhodně stal se by byl důležitým činitelem v záležitostech Blízkého Východu, kdyby byl centrální mocnosti docílily výstřeví. Vítězství ale přiklonilo se na stranu spojenců a Enver uznal, že jeho hra je prohrána. Půda hořela mu pod nohama. Viděl, že v Cařihradě není pro něho bezpečno. Zmocnil se všech peněz, ku kterým měl přístup, a přešel do Berlína se zlatem a jistotami, jejichž cena se odhadovala na 20 milionů dolarů. Spojenci a turecká vláda poslali do Berlína žádost, aby Enver okamžitě byl zatčen a vydán turecké vládě, ale prohraný turecký intrikář byl závěs varován a zmizel. Z Berlína po té slyš do světa falešné zprávy, že nebyl-li se do divočin Marokka. Za několik dní vydána byla zpráva, že přešel do Ameriky.

Posléze pak došly zprávy, že organizuje protispojenecké lumty v jižním Kavkazu a podél pobřeží Kaspického moře ve spojení s bolševickými jontou v Moskvě. Pozval na rozšířoval Enver svoje operace na severní a východní Armenii a Kurdistan, získávaje hlavně oporu v tureckých živlech, nespokojených s přítomnou tureckou vládou a nadvládnou spojenou. Posléze prohlásil se králem Kurdistanu.

Kurdové považování byli za národ, který není schopen samostatného života. Po řadu posledních století byli národem podrobeným a všeobecně se mělo za to, že takovým zůstanou. Okolnost, že Enverovi podařilo se získati přízní Kurdů a že vytvořili si ho za svého panovníka, může mít pro uděliti na Blízkém Východě dalekosáhlé důsledky. Enver jako panovník Kurdistanu znamená velké nebezpečí pro zájmy Anglie. Kurdistan je zemí horských pevností, neobyčejně bohatou na přírodní zdroje, jejichž dosud se nikdo ani nedotekl. Je tu dostatek petroleje, olova a uhlí a to vše má dnes ve světě velkou cenu. Povala země je taková, že žádné vojenské operace Angličanů nejsou téměř možnými.

Od nepaměti Kurdové byli národem, který snažil se žiti na účet ostatních sousedů. Utvoření kurdského království neznamená zahájení existence více méně civilisovaného státu se zdáním zákona a pořádku, nýbrž organizaci obrovitého lupičského hnízda v naprosto nedobytné posici pod vidocovstvím jednoho z nejprohnanějších lišáků našich dnů. vysloveného nepřítel spojenců a naší civilizace, kde by vyvícen byl v Berlíně pod řízením bývalého kaniera k vyvolání nesnázi a k službám zájmu

Požár na americké transportní lodi.

Požár na americké transportní lodi DeKalb, bývalém německém záškodníkovi Prinz Eitel Friedrich. Požár vznikl v době, kdy loď byla zakotvena v Hudson řece. Veškeré mužstvo dostalo se do bezpečí.

Německa, kdekoliv to bylo možno. Není mu nic svatého a spojí se třeba s čertem, bude-li to znamenati naději, že pomstí se na těch, kteří způsobili jeho pád.

Přítomnost Envera v Kurdistanu je plna nebezpečí pro Anglii, proti které ve spojení s ruskými bolševiky strojiti bude úklady, ale také pro celý civilisovaný svět, neboť nikdo nemůže odhadnout, co zůstá a zloby je v tomto bývalém kuchtičovi protisvěm civilisovaným národům. Enver je znamenitý organizátor a stejně mnoho dobrých organizátorů mají také bolševici. Společné jejich snažení se může snadno podařiti vyvolati k životu nějakou všesvjetskou jednotu proti západnímu světu. Blízký Východ podobá se sudu s prachem. Je třeba přiložit jenom sírku, aby nastal strašlivý výbuch. Enver zajisté neproměšká jediné příležitosti, aby Angličanům způsobil nesnáze. Je nutno se mít před ním na pozoru.

STOLETÍ VYNÁLEZU

KONEC právě minulého století značil zakončení století, které v historii nepochybně bude známo jako století vynálezů. Zabýváno bylo objevením fotografie v roce 1820. Byl to vynález epochální. Před tím mnoho povolaných a méně povolaných marně lámalo si hlavu jak zachytiti trvale reflexe jako zrcadlo. Teprve Niepce a Daguerre rozluštili tento problém. Před tím podobu lidí mohli hostitviti toliko malíři. O skutečné podobě přirozeno rozhodovala dovednost malířova. Byli znamenití malíři portrétů, kteří zachycovali věrně obraz lidí, ale těch nebylo mnoho. Ostatně, mnozí lidé nechtěli ani věrných podobek. Jednalo se jim o získání obrazu, který představoval by je zůstředně a zkrásněn. A většina takových malířských podobizen vyhovovala marnivosti lidí.

Byli umělci, kteří snažili se zachytiti svůj vlastní věrný obraz pomocí zrcadla a takových "vlastních podobizen" velkých umělců máme veliké množství. Někteří se dokonce pokusili o to, aby zachytiti svoji podobu na zrcadle samotném, zachycením střechem reflexe na zrcadle. Několik takových podobek se nám také zachovalo, Avšak teprve vynález fotografie u-

možnil zachycování věrné podoby a v tomto umění od té doby došlo k pozoruhodným výkonům.

Nebylo však fotografické umění jediným darem právě minulých sta let. Za posledních sto let získali jsme mnoho jiných pozoruhodných vynálezů. Žádné z předcházejících století nedalo nám tolik pozoruhodných mechanických vynálezů jako století poslední. Lidstvo, vystoupivši v úloze pohádkového Aladdina, třelo divotvornou lampu a věda přinesla na světlo množství divů, o kterých ani nesníli lidé v předcházejících stoletích.

První sírka, jak si ji dnes představujeme, zazářila v roce 1827. O osm let později došlo k vynálezu elektrického telegrafu. Těsnopis, původně zvaný fonografii, byl dán světu v roce 1837 Isaacem Pitmanem. Elias Howe nechal patentovati šicí stroj v roce 1854. První osobní zdviž byla instalována v roce 1864. Vynález zdviže učinil možností stavbu našich "mrakodrapů" a vysokých činovních domů. Avšak první skutečný "mrakodrap" byl zbudován v New Yorku až v roce 1881.

V roce 1879 první psací stroj byl vystaven jako kuriozita. Ve všeobecnější užívání však vošel až v roce 1883. Civilisace v roce 1880 neznala ještě telefonu, mechanického sázečního stroje, registrující pekladny, elektrického světla a elektrických pouličních kar, jakož i mnohých věcností, kterých dnes všichni téměř denně používáme a jež umožněny byly elektrinou.

Samovazací sklizecí stroj, který uspoří těžkou práci tisícům lidí, přišel v užívání v roce 1880. Téměř všechno obdivuhodné americké strojovní hospodářské, které umožnilo rozvoj našeho zemědělství, vyvinulo se teprve v posledních třiceti devíti letech.

Westinghouse byl jenom dvacet jeden rok star, když požádal Cornelia Vanderbilta o pomoc při zavádění vzduchové brady, vynálezu to, který způsobil pravou revoluci v železničtví. Velký tento muž smál se myšlence, že "vlak může být zastaven větrem" a odepřel s mladíkem mluvit, prohlásiv, že nemá času, aby se bavil s bláznem.

Před stoletím nebylo takové věci jako jsou poštovní známky, jež

možno přilepit. Eriersonova šroubová vrtule přišla v užívání mnohem později. Krabicování potravin je poměně novou myšlenkou, stejně jako chladírny a umělý led. Všechno to značnou měrou přispělo k našemu pohodlí a navyklili jsme si na tyto výhody tak, že nedovedeme pochopiti, jak mohli lidé žiti bez těchto věcí v minulosti. A přece žili a snad namnoze spokojeněji nežli my, neboť tyto moderní vynálezy mají také svoje stinné stránky. Je sice pravdou, že umožňují nám požitky, o jakých našim otcům nemohlo se ani zdáti, ale naše nervy tím velice trpí a následkem toho nemáme tak klidných a posluhujících spánků jako naši otcové a dědové a je mezi námi více nemoci než mezi nimi. A všechny tyto moderní vynálezy také značnou měrou byly na újmu společenskému životu.

Dříve lidé toužili více po společnosti a po přátelském rozhovoru. Dnes však tato tužba není tak vyvinuta. A není se čemu divit. Divadlo s pohyblivými obrázky ukrádli nám chvíli tak jako přátelský hovor. Není "černých hodin", za kterých se tak krásně vypravovalo a příjemně poslouchalo, nyní, kdy domovy naše jsou ozářeny elektrickým světlem, které promění noc v den po stisknutí knoflíku. Není tužby po společenské zábavě, když příjemnou chvíli poskytne nám gramofon, jehož prostřednictvím můžeme vyslechnouti přece a hudebníky světových jmen.

A kdož ví, jak tomu bude za sto let? Vtipákové a fantastové zobrazují zářast život dětí našich dět a jejich vnuků, ale kdo ví, není-li v tom, co dnes považujeme za neřízenou fantazii, kus možnosti? Nebyl Julius Verne považován za fantastu, když psal o létadlech a podmořských člnecích? A nepřekročila skutečnost tuto fantazii?

Vědátři ale prohlašují, že příštích sto let nebude viděti takových věcností jako vynález jako století právě minulých. Je silně možné, že dojde k dalšímu vývoji vynálezů a dočlení a objevení celé řady nových věcí, avšak mnozí soudí, že právě minulých sto let zůstane zaznamenáno v historii lidstva jako století největších vynálezů.

SLOŽENÍ ITALSKÉHO SNĚMU

STAČÍ nahlédnouti do zasedací síně italského parlamentu v Římě k poznání, že demokracie v Itálii je na postupu. Poslední volby v Itálii měly za následek, že poslanecká sněmovna italská poskytuje nejrůznovější obraz ze všech evropských zákonodárných shromáždění a také obraz nejmařejnější. Tyto poslední volby radikálně změnily složení italského sněmu, pokud složení a společenské postavení se týče, stejně jako politického přesvědčení.

Po téměř padesát let jenom aristokracie a akademická povolání byly reprezentovány v italském parlamentu. I když první socialisté objevili se ve sněmu, neznamenala se příliš mnoho jeho tvárnost, neboť socialisté zprvu vysílali do parlamentu jenom právníky, pro-

fesory a spisovatele. Radikálnější změny zahájeny byly v roce 1890, kdy portýr milánské železniční stanice, člověk velice populární, zvolen byl do sněmu. Tento portýr ale sloužil jenom jednu lhůtu a nahrazen byl Pietro Chiesou, dělníkem z loděnic na Riviére. Chiesu brzy zaměnil dělníkovi čepici za lesklý cylindr a dělníkovi halenu za světlé šaty a když zemřel, litoval přední krejčí kapitolu jeho odehodu, poněvadž byl jedním z nejlepších jejich zákazníků.

Jedna vlastovka však nedělá léta a přítomné radikální změny nebylo by bylo dočleno bez války a nových volebních zákonů. Za prvé, celá řada poslanců, kteří zasedali ve sněmu patnáct až dvacet let, odepřela nečápeti se znovu o úřad za nových zákonů následkem toho, že značná voličstva znamenala obrovské náklady na volební kampaň. A tak poslanecká sněmovna automaticky byla připravena touto řadou zkušených zákonodárců, jejichž místa zaujala byla nová hlavně socialisty a katolíky, jejichž zákonodárných schopností není možno mluvit. Je silně možné, že stanou se obratnými politiky a zákonodárci jako jejich předchůdci, až přejde je poněkud povznesená nálada v důsledku novosti jejich zkušeností a jinak poněkud pohlížeti budou na svoje sny.

Výsledek italských voleb byl donalým překvapením pro všechny politické strany, které do zápasu volebního vstoupily. Socialisté, kteří si činili naději na 100 míst ve sněmu, získali jich 156, a katolíci, kteří považovali by se byli za šťastné, kdyby byli dosáhli padesáti anebo šedesáti míst, zvolili si 102 zástupce.

Jiným překvapením byl charakter mužů, zvolených každou stranou. Mnoho jmen zaneseno bylo na volební listiny jenom jako sčítací kandidáti. Nepočítalo se na jejich zvolení a překvapilo i samotné straníky, když zvoleni byli. Voliči zřejmě dávali přednost, kdož postavením společenským a duchovním vývojem byli jim nejbližšími, a jenom tím se dá vysvětliti, že tam, kde kdysi zasedal poslanec Siehel, znamenitý socialistický přívrhík, sedí nyní kočí Barberis. Prostý katolický farmářský dělník z Tuskánska, nahradil markýze Geriniho, bohatého statkáře, jehož rodina hrála vždy důležitou roli v životě tohoto kraje. Zedník Pilati z Florencie zaujal místo barona Sonnina. Místo, které zaujímáno bylo kdysi bývalým ministrem Daneou, patří nyní Abbovi, který je považován za nejmařejnějšího v tomto prostém shromáždění parlamentním.

Okolnost, že Abbo přišel do zahajovací schůze, kterou sám panovník počil svoji přítomností, v obvyčejném a dosti sešlém černém sweateru, rudě vázane a bez límce, vyvolala pozornost téměř veškerého tisku. Mělo se zprvu za to, že Abbo měl v úmyslu ukázati, že mu na kráľ pramálo záleží, ale později se zjistilo, že skutečně je tak chudým, jak jeho vzhled prozrazoval. Během politické kampaň jeho politická strana platila jeho vydání a jeho kollegové vyzradili, že stravuje se v nejlačnějších jídelnách a zřídka zakoupí si více než lacinou polévku, nĕjakou zeleninu a sklenici vína.

Pracoval v sněhové bouři. — "Dne 17. ledna měli jsme prudkou sněhovou bouři s eitelnou zimou," píše p. P. Norden z Brockington, Sask., "neméně musel jsem zůstat venku v práci. Na večer jsem počil prudkou bolest v plících a kolem srdce. Vzal jsem Dra. Petra Hoboka, a v několika dnech jsem byl zdráv." Toto jest další případ, kde tento starý, časem vyzkoušený rodinný prostředek dokázal svoji hodnotu. Vzat-li včas, zabrání těžkým a vážným nemocem a obnoví rychle normální činnost životních ústrojí a opevní celou soustavu. Měl by býti v každém domově. Není to lékárnický lék. Zvláštní jednatelé dodávají ho přímo lidem, bez eia. Zajímáte-li se oú píše na Dr. Peter Fahrney & Sons Co., 2501 Washington Blvd., Chicago, Ill.—Advertisement

Ceskoslovenské národní museum v Praze.

Krásné Československé museum na Václavském náměstí v Praze obsahuje vedle cenných jiných sbírek také velkou sbírku rukopisů vzácné hodnoty. Před musejní budovou spatrujeme sochu sv. Václava, před kterou za války i po osvobození docházelo k důležitým projevům českého lidu.